

Araştırma Süreçlerini Planlama

Hazırlayan
Müslüm YURTSEVEN
2022

İçerik Kompozisyonu

- **Bilgi Gereksinimini Fark Et!**
- **Konuyu Belirle!**
- **Araştırma Sorunu Oluştur!**
- **Anahtar Sözcüklerini Belirle!**

Bilgi Gereksinimini Farket!

Neden bilgiye gereksinim duyuyorum?

Bir araştırma için mi?
Kısa bir konuşma için mi?
Kişisel olarak ilginizi çektiği için mi?

Ne çeşit bilgi, gereksinimimi karşılar?

Gerçek, analitik, nesnel, öznel, güncel, tarihi?

Ne kadar bilgiye gereksinim duyuyorum?

Çalışmanızın uzunluğu ne kadardır?
Tarih olarak çalışmamı ne kadar geçmişe dayandırmalıyım?
Sadece güncel bilgi yeterli mi?

Bilgiyi kime sunuyorum?

Profesöre, sınıf arkadaşşıma, akrabalarşıma?

Ne tür bilgi kaynağı kullanmalıyım?

Ansiklopedi, kitap, dergi makalesi

Ne biliyorum?

Konuyu Belirle!

Konu Seçimi

- **Araştırma konunu seç!**

Genel başvuru kaynaklarından, konu ansiklopedilerinden, kitaplardan, makalelerden, bibliyometrik atıf veri tabanlarından ve bazı web kaynaklarından yararlanılabilir.

- **Araştırma konuyla ilgili bilgi sahibi ol!**

Konu Kararlaştırılmadan Önce

- **Önceki çalışmaları elde et!**

Kütüphanenin basılı ve elektronik kaynaklar sana yardımcı olacaktır!

- **İnternet kaynaklarını araştır!**
- **Uzman görüşüne baş vur!**

Konuyu Seçerken

- ✓ İlgi
- ✓ Özgünlük
- ✓ Önem
- ✓ Bilimsel Yeterlilik
- ✓ Kaynak Bulma
- ✓ Çözümlenebilirlik

- ✓ Anlamlılık
- ✓ Genellenebilirlik
- ✓ Veri Toplama İznine Sahiplik
- ✓ Zaman ve İmkan Yeterliliği
- ✓ Güncellik
- ✓ Teşvik

Konuyu Sınırlandır!

- ✓ Zaman
- ✓ Mekan
- ✓ Belli Bir Yön
- ✓ Parça-Bütün
- ✓ Konuya İlişkin Önem Sorusu
- ✓ Dikkate Değer Tartışmalar

Araştırma sorunuzu oluştururken çokça işinize yarayacak soru zamirleri:

Ne
Nerede
Ne Zaman
Neden
Nasıl
Kim

Yaygın Olarak Kullanılan Konu Daraltma Yöntemleri

Genel sektör ayrımı	(imalat, hizmet gibi)
Alt sektör ayrımı	(Hizmet:bankacılık, sağlık, turizm gibi)
Konunun kapsamı	(maliyetler; sadece üniversite öğrencileri)
Coğrafi alan daraltma	(Marmara Bölgesi-Balıkesir Örneği)
Zaman daraltma	(2010-2022 Yılları)
Yaş-Cinsiyet	(çocuk, genç, orta yaş, yaşlı)
Yaşanan yer	(Kent merkezi, kırsal alan, kıyı şeridi)
Çalışanlar	(memur, işçi, emekli, ev hanımı, işsiz, tüccar)

Konu Daraltma Örnekleri

Belli bir açıdan bak...	ve konuyu nasıl daraltacağını gör!
1. Belli bir zaman dönemi	Hatay mimarisi; fakat 20. yüzyıldaki Hatay mimarisi
2. Yer veya bölge	Osmanlı mimarisi; sadece Antakya'daki Osmanlı mimarisi
3. Belirli bir kişi veya grup	nüfus yoğunluğu; ancak Türkiye'nin tarımsal nüfus yoğunluğu
4. Belirli bir disiplin ya da yönünü (tarihsel, ekonomik, politik, sosyolojik vb.)	Sandy kasırgası; ancak Kanada'daki ekonomik etkisi
5. Belli bir tür veya belli bir parça	İbadethaneler; fakat sadece camiler
6. Konunun neden önemli olduğunu sormak, özellikle kendi alanın için önemi	Işık; Işık hesaplarının aydınlatmadaki önemi nedir?
7. Dikkate değer tartışmalar	1990 Körfez Savaşı; ancak tarihi yapılara etkisi

Konu Daraltma Örnekleri

Örneğin pazarlama konusunda bir araştırma yapacaksınız; ancak pazarlama çok farklı yönleri ile ele alınabilecek geniş bir konudur.

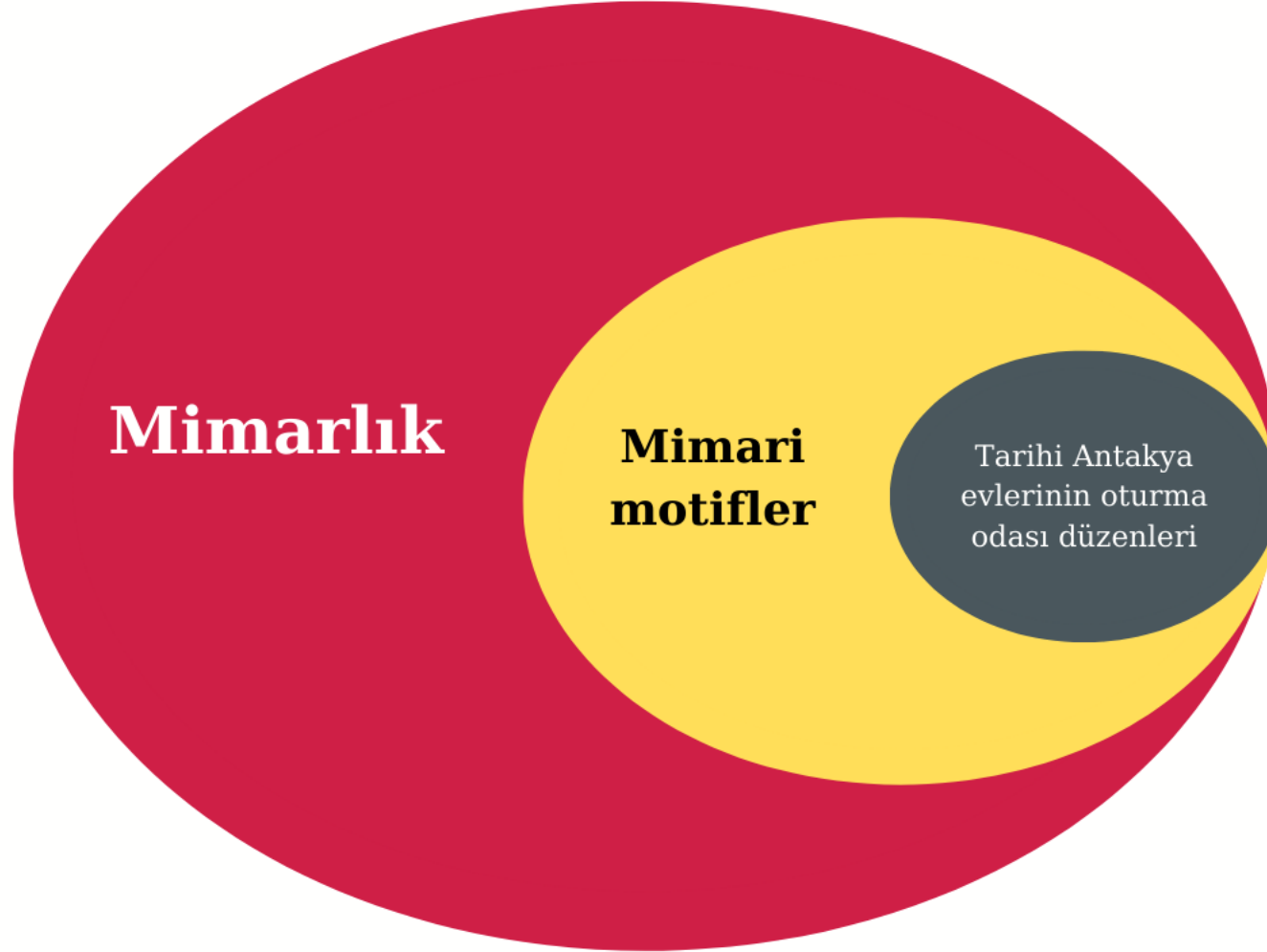
Sadece pazarlama sözcüğü kullanılarak yapılan bir arama sizi tek tek inceleyemeyeceğiniz kadar fazla sayıda sonuca ulaştıracaktır.

Oysa **ortam, coğrafi alan ve demografik** özellikler gibi ek unsurlarla konuyu sınırlandırmak ve araştırılabilir hale getirmek mümkündür:

Pazarlama Stratejisi ve Mimarlık İlişkisi
Mekan üretimi: Fuarlar

	Pazarlama
Yaş grubu	18-25 yaş gençlere yönelik pazarlama
Coğrafi alan	Türkiye'de pazarlama; Ortadoğu'da pazarlama
Ortam	Fuarda pazarlama
Cinsiyet	Erkeklerle yönelik pazarlama

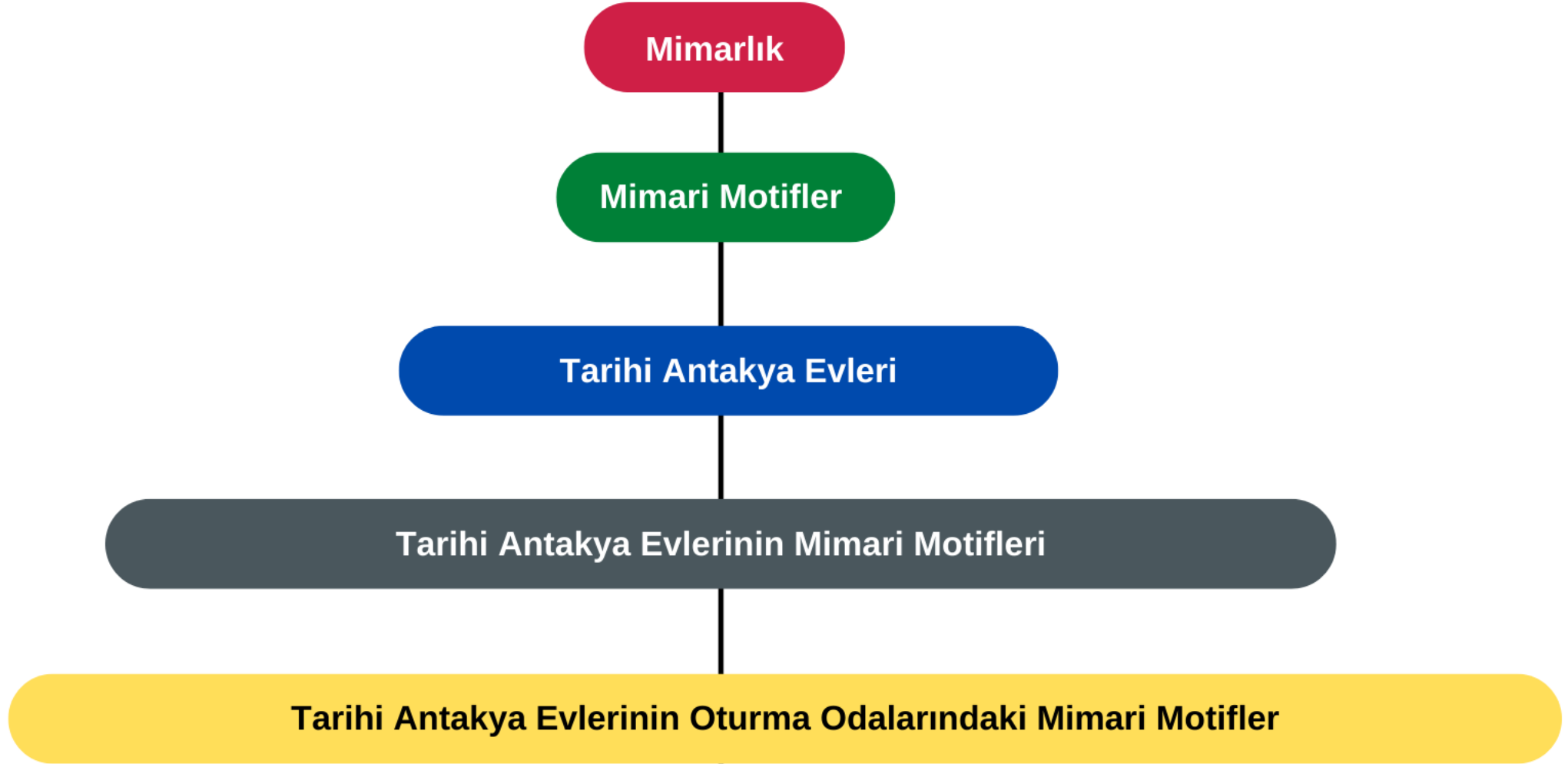
Konu Genişletme Örnekleri

NOT

Konuyla ilgili terminolojiye hakim olmak için ansiklopedi, sözlük gibi kaynaklardan yararlanma

Konu Sınırlandırmada Genel Çerçeve Örneği

Araştırma Sorunu Oluştur!

- Araştırma konusunu soru cümlesi şeklinde ifade etmek de sınırlamada yardımcı olabilir.
- Sorular yanıt gerektirir. Araştırmanın amacı da bu soruları bulmaktır.
- İyi bir soru ne tür bilgiye gereksinim olduğunu belirlemeye de yardımcı olur.

Bir soru cümlesi:

- Araştırmanızın temel konusunu belirler,
- Anahtar kelimelerinizi düzenlemeye ve genişletmeye yardımcı olur,
- Geniş konuları sınırlandırmanızı sağlar,
- Araştırmanızı destekleyecek kanıtlar koymanıza yardımcı olur,
- Sizi sonuca ulaştırır!

Araştırma Sorusunun Oluşturulması

Bir Araştırma Sorusu Oluştururken;

Cevabı "Evet" ya da "Hayır" olmamalı!

- Kitap okur musunuz?
- Sigara kullanıyor musunuz?

Çok geniş bir soru cümlesi olmamalı!

- Yoksulluğun nedenleri nelerdir?

Sorunun Açık şekilde ifade edilmesi gerekir!

- **Belirli bir üretim** veya tüketim vergisinin **ilgili endüstrinin** durumuna etkisi nelerdir?
(Hangi vergi?, Hangi endüstri? Ne gibi bir durum?...)

Araştırılabilir bir soru seçilmelidir!

- 2008 yılında CERN laboratuvarlarında başlatılan ATLAS Deneyinin bilim dünyasına katkısı ne olmuştur?
(Günümüz itibari ile tamamlanmamış bir araştırmadır)

Soru tek bir konuyu ifade etmelidir!

- Nükleer santrallerin çevre kirliliğine etkisi nedir; yenilenebilir enerji kaynaklarının üretimi-tüketimi konusunda neler yapılabilir?
(iki farklı konu, iki farklı soru!!)

Araştırma Sorusu Örnekleri

Konu: Pazarlama Stratejisi ve Mimarlık İlişkisi: Mekan üretimi

Araştırma Sorusu: Hatay'da 1950-2022 yılları arası, hizmet sektörünün mekan üretiminde, Tarihi Antakya Evlerinin mimari motiflerinin etkileri nelerdir?

Kim	Tarihi Antakya Evleri
Ne	Hizmet sektöründe mekan üretimi
Ne zaman	1950-2022 arası
Nerede	Hatay
Neden	Mimari motiflerin etkileri

Araştırma Sorusu rnekleri

Konu	Araştırma Sorusu
Pazarlama	Ebeveynlere yönelik pazarlama girişimlerinde dikkat edilmesi gereken hususlar nelerdir?
Türkiye'nin Avrupa Birliği Süreci	1959-2020 yılları arasında Avrupa Birliği ve Türkiye arasında gerçekleştirilen siyasi ve ekonomik anlaşmalar nelerdir?
Ekonomik Kalkınma	Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin kalkınmasında GAP'ın etkisi nedir?
Ekonomik Gelişmeler	Türkiye'de 2018-2022 yılları arasındaki ekonomik gelişmeler doğrultusunda işsizlerin istihdam edilememesinin yarattığı sosyal etkiler nelerdir?
Mimari	Hatay'da mimari tasarımı etkileyen kültür ögeleri nelerdir?

Araştırma Sorusu Örnekleri

Konu	Araştırma Sorusu
Turizm	Hatay'da turizm mimarisinin turizm ekonomisine katkıları nelerdir?
Gastronomi	Sosyal medya uygulamalarında Hatay yöresel yemeklerinin tanıtımının gastronomi turizmine yönelik katkıları nelerdir?
İnşaat Mühendisliği	Depreme dayanaklı binaların yapımında kullanılan malzemelerin özellikleri nelerdir?
Mühendislik - Eğitim	Türkiye'de son 10 yıl içinde arduino ile çocukların geliştirdiği projelerin ilköğretim müfredatına etkileri nelerdir?
Mühendislik	Yapay zeka ve insan zekası arasındaki farklar nelerdir?

Anahtar Sözcüklerini Belirle!

- Aradığınız ne olursa olsun önemli olan o konuyu yansıtan en önemli anahtar kelimeleri seçmektir!
- Herhangi bir ortamda (veritabanı, katalog, www) arama yapabilmek için öncelikle konunuz ile ilgili anahtar sözcükleri belirlemelisiniz! Anahtar sözcük seçimi arama sonuçlarınızı, dolayısıyla aramanın başarısını etkiler.
- Anahtar sözcükler üzerinde düşünmek ve alternatifler yaratmak ihtiyaç duyduğunuz bilgiyi bulma şansınızı artıracaktır.

Anahtar Sözcüklerini Belirle!

- **İlişkili sözcükler belirlemek:** Farklı kişiler aynı konuyu farklı sözcüklerle ele alabilmektedir. Bu durum, aynı konunun farklı kaynaklarda farklı sözcüklerle ifade edilmesine neden olur. Bu nedenle anahtar sözcükler seçildikten sonra bunlarla ilişkili olabilecek diğer sözcükleri de belirlemek gerekir.
- **Eş anlamlı sözcükler belirlemek:** Sözcüklerin tekil ve çoğul hallerinin yanı sıra eş anlamlı, daha dar ve daha geniş kapsamlı sözcükler, yaygın kullanılan kısaltmalar da düşünülmelidir.
- **Farklı dilde sözcükler oluşturmak:** Özellikle bilimsel çalışmalarınızda İngilizce veritabanlarına da başvurmanız gerekeceğinden anahtar sözcüklerinizi iki farklı dilde belirlemenizde fayda vardır.

Not 1: Anahtar sözcüklerle çalışırken alternatif yaratmakta zorlanıyorsanız **Thesaurus**'lardan yararlanabilirsiniz.

Thesaurus: aradığınız sözcükle eş anlamlı sözcüklerin yanı sıra daha dar ve daha geniş kapsamlı sözcükleri de listeler.

Not 2: Anahtar sözcükler, araştırılan konudan türetilir. Önceki çalışmalar ilham kaynağı olabileceği gibi, Kütüphanelerdeki **“keşif araçları”** da sana bu konuda yardımcı olacaktır!

Not 3: Bunun yanı sıra Science Direct'in konu başlıkları listesini de inceleyebilirsin

Konudan Anahtar Sözcük Belirleme Örnekleri

Konu: Tarihi Antakya Evlerinin Oturma Odalarındaki Mimari Motifler

Anahtar Kelime	Yakın İlişkili Kelimeler	Daha Geniş İlişkili Kelimeler
Tarihi Antakya Evleri	Antakya, Antakya tarihi, Hatay tarihi	Eski evler, Tarihi yapılar, Tarihi konaklar, Geleneksel evler, Uygarlık, Medeniyet, Mimari
Oturma Odaları	Dekoratif sanatlar, Dekorasyon ve süsleme, İç dekorasyon, Ev dekorasyonu	Mimarlık, İç mimarlık
Mimari Motifler	Dekoratif Sanatlar, Dekorasyon ve süsleme, Sanat ve el sanatları	Malzeme kültürü, Geometrik şekiller, Mimarlık, İç mimarlık, Geometri

Konudan Anahtar Sözcük Belirleme Örnekleri

Beyin Fırtınası

Anahtar Kelime	Geniş	Dar	İlişkili
Işık	Mimarlık	Günlüğü	Binaların aydınlatılması
Işık	Fizik	Spektrum analizi	Elektromanyetik dalgalar
Işık	Mühendislik	Mühendislikte ışık uyarlaması	Yansıtma
Peyzaj	Bitki kültürü	Peyzaj bahçeciliği, Peyzaj mimarlığı	Enerji tasarrufu, Orman peyzaj tasarımı, Yamaç peyzaj mimarisi

Araştırma Sorusundan Anahtar Sözcük Belirleme Örnekleri

Araştırma Sorusu	Anahtar Kelimeler
Hatay'da turizm mimarisinin turizm ekonomisine katkıları nelerdir?	Hatay, Turizm, Turizm mimarisi, Turizm ekonomisi, Kültür, Kültür turizmi, İnanç turizmi...
Ebeveynlere yönelik pazarlama girişimlerinde dikkat edilmesi gereken hususlar nelerdir?	Pazarlama, Ebeveynler, Ebeveynlere yönelik pazarlama, Pazarlama stratejileri, Pazarlama taktikleri, Annelere yönelik pazarlama, Babalara yönelik pazarlama...
Hatay'da mimari tasarımı etkileyen kültür öğeleri nelerdir?	Hatay, Mimari, Mimari tasarım, Kültür öğeleri, Hatay kültürü, Hatay tarihi, Yerel tarih, Yerel kültür, Kültür turizmi, İnanç turizmi...
1959-2020 yılları arasında Avrupa Birliği ve Türkiye arasında gerçekleştirilen siyasi ve ekonomik anlaşmalar nelerdir?	Avrupa Birliği, Türkiye, Ekonomik anlaşmalar, Siyasi anlaşmalar, 1959-2020, Dış ilişkiler...

Teşekkürler...

muslum.yurtseven@iste.edu.tr

0326 613 56 00 (1604)